

СХВАЛЕНО
Засідання педагогічної ради закладу
від 22.04.2021, протокол № 7

ЗАТВЕРДЖЕНО
від 23.04.2021 № 32

Директор А.Х.Ляшенко

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА

**КЗ «ДНІПРОВСЬКА СЕРЕДНЯ ЗАГАЛЬНООСВІТНЯ
БАГАТОПРОФІЛЬНА ШКОЛА І-ІІІ СТУПЕНІВ»
ВЕРХНЬОДНІПРОВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ
ДНІПРОПЕТРОВСЬКОЇ ОБЛАСТІ»**

для І ступеня (початкова середня освіта)

на 2021/2022 навчальний рік

1-4 класи

Дніпровське

2021

Початкова освіта – це перший рівень повної загальної середньої освіти, який відповідає першому рівню Національної рамки кваліфікацій.

Метою початкової освіти є всебічний розвиток дитини, її талантів, здібностей, компетентностей та наскрізних умінь відповідно до вікових та індивідуальних психофізіологічних особливостей і потреб, формування цінностей та розвиток самостійності, творчості, допитливості, що забезпечують її готовність до життя в демократичному й інформаційному суспільстві, продовження навчання в основній школі.

Організація освітньої діяльності у 1-4-х класах у 2021/2022 навчальному році здійснюється відповідно до законів України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», Указу Президента України від 18 травня 2019 року №286/2019 про «Стратегію національно-патріотичного виховання», Концепції Нової української школи (схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14 грудня 2016 р. № 988-р «Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року», постанов Кабінету Міністрів України від 21.02.2018 року № 87 «Про затвердження Державного стандарту початкової загальної освіти», наказів МОН України від 21.03.2018 року № 268 та 08.10.2019 № 1272(у новій редакції) «Про затвердження типових освітніх та навчальних програм для 1-2 класів закладів загальної середньої освіти» за типовою освітньою програмою, розробленою під керівництвом Шияна Р. Б. 1-2 клас, наказу МОН від 27.12.2018 № 1461, що у новій редакції має назву «Про затвердження переліків типових освітніх та навчальних програм для 3-4 класів закладів загальної середньої освіти», наказу МОН України від 08.10.2019 № 1273 «Про затвердження типових освітніх та навчальних програм для 3-4 класів закладів загальної середньої освіти», за типовою освітньою програмою, розробленою під керівництвом Шияна Р. Б. 3-4 клас, на основі навчальних планів, які подані у типових освітніх програмах, листа МОН України №1/9-74 від 01.02.2018 р. “Щодо застосування державної мови в освітній галузі”, та наказу департаменту освіти та гуманітарної політики №388 від 16.05.2018 «Про зарахування дітей до 1 класу загальної середньої освіти», листів МОН від 18.05.2018 №2.2-1250 та від 21.05.2018 № 2.2-1255 про "Формувальне оцінювання учнів 1 класу".

Початкова освіта з 01 вересня 2018 року передбачає поділ на два цикли – 1–2 класи і 3–4 класи, що враховують вікові особливості розвитку та

потреб дітей і дають можливість забезпечити подолання розбіжностей у їхніх досягненнях, зумовлених готовністю до здобуття освіти.

Освітньою програмою для 1-4 класу за Новою українською школою визначено вимоги до конкретних очікуваних результатів навчання; вказано відповідний зміст кожного навчального предмета чи інтегрованого курсу.

Загальний обсяг навчального навантаження та орієнтовна тривалість і можливі взаємозв'язки освітніх галузей, предметів, дисциплін. Загальний обсяг навчального навантаження

для 1-х класів – 23 години на тиждень , 805 годин /навчальний рік;

для 2-х класів – 25 годин на тиждень, 875 годин/навчальний рік.

для 3 –х класів-26 годин на тиждень , 905 годин/навчальний рік

для 4 –х класів-26 годин на тиждень , 905 годин/навчальний рік

Детальний розподіл навчального навантаження на тиждень окреслено у навчальному плані школи, який розроблений відповідно Типових освітньої програми НУШ-2 авторського колективу під керівництвом Шияна Р.Б.

Навчальний план передбачає реалізацію освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти через структурування змісту початкової освіти на засадах компетентнісно-інтегрованого підходу у навчанні.

Відповідно постанови Кабінету Міністрів України від 21.02.2018 №87 «Про затвердження Державного стандарту початкової освіти» (1-4 клас) години фізичної культури не враховуються при визначенні гранично допустимого навантаження учнів.

При визначенні гранично допустимого навантаження учнів ураховані санітарно-гігієнічні норми та нормативну тривалість уроків у 1-х класах – 35 хвилин, у 2-4 х класах – 40 хвилин, різниця в часі навчальних годин 1-4 класів обліковується і компенсується проведенням додаткових, індивідуальних занять і записується на сторінці журналу з предмета, в графі домашніх завдань із зазначенням дати, тривалості, теми додаткового заняття або консультації, ставиться підпис учителя. Освітній процес здійснюється в режимі школи п'ятиденки. Режим тривалості робочого дня для учнів

визначається розкладом занять. Вчителі зустрічають учнів за 20 хвилин до початку занять і 25 хвилин після занять

передають дітей, що відвідують групу продовженого дня вихователю, чи батькам.

Навчальний день у 1-4 класах розпочинається ранковими зустрічами, метою яких є створення психологічно комфортної атмосфери в класному колективі та формування в учнів мотивації до навчальної діяльності. Перші 15 хвилин навчального дня відводиться на ранкову зустріч, решту часу навчального дня розподіляється між уроками, відповідно до навчального плану, та перервами.

Учні 1-4 класів працюють в режимі школи повного дня, в розкладі в них кожного дня є динамічно-дидактичні паузи, що є елементом системи «Довкілля як школа.»

Режим роботи учнів 1- 4 класів

<i>I варіант</i>		<i>II варіант</i>				харчування
понеділок, середа, четвер		Вівторок, п'ятниця				
№ уроку	Тривалість занять	Перерва, хв.	№ уроку	Тривалість занять	Перерва, хв.	
		Ранкова зустріч		8.00 – 8.10	5	
1	8.00 - 8.40	15	1	8.15 – 8.55	15	1 кл.
2	8.55 – 9.35	15	2	9.10 – 9.50	15	
3	9.50 – 10.30	20	3	10.05 – 10.45	20	2-4 кл. Пільгові категорії
4	10.50 – 11.30	20	4	11.05 – 11.45	20	5-11 кл.
5	11.50 – 12.30	15	5	12.05 – 12.45	15	1 кл.
6	12.45 – 13.25	10	6	13.00 – 13.40	10	
7	13.35 – 14.15	15	7	13.50 – 14.30	15	
8	<i>Індивідуальні заняття, КПП (за графіком)</i>		8	<i>Індивідуальні заняття, КПП (за графіком)</i>		

I варіант – для учнів 1-4- іх класів (понеділок, середа, четвер) з урахуванням тривалості занять для 1-их класів 35 хвилин;

II варіант – для учнів 1-4- іх класів (вівторок) з урахуванням тривалості занять для 1-их класів 35 хвилин;

Організація інклюзивного навчання здійснюється

відповідно до статті 20 Закону України «Про освіту», де зазначено, що батьки дитини мають право обирати заклад освіти, освітню програму, вид і форму здобуття дітьми освіти відповідного рівня.

Згідно зі статтею 20 Закону у разі звернення особи з особливими освітніми потребами або її батьків до закладу освіти інклюзивна група або клас утворюється в обов'язковому порядку.

Необхідними умовами якісного інклюзивного навчання є:

- визначення особливих освітніх потреб дитини;
- підвищення кваліфікації педагогічних працівників;
- створення інклюзивного освітнього середовища;
- надання освітніх, психолого-педагогічних послуг;
- здійснення психолого-педагогічного супроводу дитини протягомусього періоду навчання із залученням батьків до освітнього процесу.

Безпосередня організація інклюзивного навчання здійснюється командою психолого-педагогічного супроводу дитини з ООП.

Відповідно до висновку ІРЦ, результатів психолого-педагогічного вивчення дитини команда супроводу впродовж 2-х тижнів з моменту початку освітнього процесу складає ІПР дитини з ООП, яка погоджується батьками та затверджується керівником закладу освіти.

При організації інклюзивного навчання у закладі освіти необхідно врахувати, що асистент вчителя не є персональним педагогом для одного чи декількох дітей, він надає допомогу вчителю в організації освітнього процесу в класі, допомагає дітям з ООП концентрувати увагу, сприяє формуванню саморегуляції та самоконтролю у них. Освітній процес в класі з дітьми з ООП, здійснюється вчителем. Асистент вчителя є постійним учасником команди супроводу в закладі освіти.

Організація освітньої діяльності учнів з ООП здійснюється на основі Типової освітньої програми для учнів 1-го класу з порушеннями інтелектуального розвитку, затвердженої наказом Міністерства Освіти і науки України від 26.07.2018 № 816 ;

Типової освітньої програми для учнів 2-го класу з порушеннями інтелектуального розвитку, затвердженої наказом Міністерства Освіти і науки України від 02.07.2019 № 917 ;

Типової освітньої програми для учнів 3-го класу з порушеннями інтелектуального розвитку, затвердженої наказом Міністерства Освіти і науки України від 01.04.2020 № 467

I. Загальні положення освітньої програми

Освітня програма передбачає:

- формування основ соціальної адаптації та життєвої компетентності дитини;
- виховання елементів природодоцільного світогляду, розвиток позитивного емоційно-ціннісного ставлення до довкілля;
- утвердження емоційно-ціннісного ставлення до практичної та духовної діяльності людини, розвиток потреби в реалізації власних творчих здібностей.

Вимоги до осіб, які можуть розпочинати здобуття початкової освіти.

Початкова освіта здобувається, як правило, з шести років. Діти, яким на 1 вересня поточного навчального року виповнилося сім років, повинні розпочинати здобуття початкової освіти цього ж навчального року. Діти, яким на 1 вересня поточного навчального року не виповнилося шести років, можуть розпочинати здобуття початкової освіти цього ж навчального року за бажанням батьків або осіб, які їх замінюють, якщо їм виповниться шість років до 1 грудня поточного року. Особи з особливими освітніми потребами можуть розпочинати здобуття початкової освіти з іншого віку.

Очікувані результати навчання здобувачів освіти.

Ключові компетентності

1. Спілкування державною (і рідною у разі відмінності) мовами. Це вміння усно і письмово висловлювати й тлумачити поняття, думки, почуття, факти та погляди (через слухання, говоріння, читання, письмо, застосування мультимедійних засобів). Здатність реагувати мовними засобами на повний спектр соціальних і культурних явищ – у навчанні, на роботі, вдома, у вільний час. Усвідомлення ролі ефективного спілкування.
2. Спілкування іноземними мовами. Уміння належно розуміти висловлене іноземною мовою, усно і письмово висловлювати і тлумачити поняття,

думки, почуття, факти та погляди (через слухання, говоріння, читання і письмо) у широкому діапазоні соціальних і культурних контекстів. Уміння посередницької діяльності та міжкультурного спілкування.

3. Математична грамотність. Уміння застосовувати математичні (числові та геометричні) методи для вирішення прикладних завдань у різних сферах діяльності. Здатність до розуміння і використання простих математичних моделей. Уміння будувати такі моделі для вирішення проблем.

4. Компетентності в природничих науках і технологіях. Наукове розуміння природи і сучасних технологій, а також здатність застосовувати його в практичній діяльності. Уміння застосовувати науковий метод, спостерігати, аналізувати, формулювати гіпотези, збирати дані, проводити експерименти, аналізувати результати.

5. Інформаційно-цифрова компетентність передбачає впевнене, а водночас критичне застосування інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) для створення, пошуку, обробки, обміну інформацією на роботі, в публічному просторі та приватному спілкуванні. Інформаційна й медіа-грамотність, основи програмування, алгоритмічне мислення, роботи з базами даних, навички безпеки в Інтернеті та кібербезпеці. Розуміння етики роботи з інформацією (авторське право, інтелектуальна власність тощо).

6. Уміння навчатися впродовж життя. Здатність до пошуку та засвоєння нових знань, набуття нових вмінь і навичок, організації навчального процесу (власного і колективного), зокрема через ефективне керування ресурсами та інформаційними потоками, вміння визначати навчальні цілі та способи їх досягнення, вибудовувати свою навчальну траєкторію, оцінювати власні результати навчання, навчатися впродовж життя.

7. Соціальні і громадянські компетентності. Усі форми поведінки, які потрібні для ефективної та конструктивної участі у громадському житті, на роботі. Уміння працювати з іншими на результат, попереджати і розв'язувати конфлікти, досягати компромісів.

8. Підприємливість. Уміння генерувати нові ідеї й ініціативи та втілювати їх у життя з метою підвищення як власного соціального статусу та добробуту, так і розвитку суспільства і держави. Здатність до підприємницького ризику.

9. Загальнокультурна грамотність. Здатність розуміти твори мистецтва, формувати власні мистецькі смаки, самостійно виражати ідеї, досвід та почуття за допомогою мистецтва. Ця компетентність передбачає глибоке розуміння власної національної ідентичності як підґрунтя відкритого ставлення та поваги до розмаїття культурного вираження інших.

10. Екологічна грамотність і здорове життя. Уміння розумно та раціонально користуватися природними ресурсами в рамках сталого розвитку, усвідомлення ролі навколишнього середовища для життя і здоров'я людини, здатність і бажання дотримуватися здорового способу життя.

Наскрізнi лiнii

Наскрізнi лiнii є засобом iнтеграцii ключових i загальнопредметних компетентностей, навчальних предметiв та предметних циклiв; вони враховуватимуться при формуваннi шкiльного середовища.

Наскрізнi лiнii є соцiально значимими надпредметними темами, якi допомагають формуванню в учнiв уявлень про суспiльство в цiлому, розвивають здатнiсть застосовувати отриманi знання у рiзних ситуацiях.

Мета наскрізних лiнiй – «сфокусувати» увагу й зусилля вчителiв-предметникiв, класних керiвникiв, зрештою, усього педагогiчного колективу на досягненнi життєво важливої для учня й суспiльства мети, увиразнити ключовi компетентностi.

1. Для наскрізнi лiнii «Екологiчна безпека та сталий розвиток» – це формування в учнiв соцiальної активностi, відповідальностi й екологiчної свiдомостi, у результатi яких вони дбайливо й відповідально ставитимуться до довкiлля, усвідомлюючи важливiсть сталого розвитку для збереження довкiлля й розвитку суспiльства.

2. Метою вивчення наскрізної лінії «Громадянська відповідальність» є формування відповідального члена громади й суспільства, який розуміє принципи й механізми його функціонування, а також важливість національної ініціативи. Ця наскрізна лінія освоюється через колективну діяльність – дослідницькі роботи, роботи в групі, проекти тощо, яка розвиває в учнів готовність до співпраці, толерантність щодо різноманітних способів діяльності і думок.

3. Завданням наскрізної лінії «Здоров'я і безпека» є становлення учня як емоційно стійкого члена суспільства, здатного вести здоровий спосіб життя і формувати навколо себе безпечне життєве середовище.

4. Вивчення наскрізної лінії «Підприємливість і фінансова грамотність» забезпечить краще розуміння молодим поколінням українців практичних аспектів фінансових питань (здійснення заощаджень, інвестування, запозичення, страхування, кредитування тощо); сприятиме розвитку лідерських ініціатив, здатності успішно діяти в технологічному швидкозмінному середовищі.

Для організації компетентісно інтегрованого навчання педагоги першого ступеня застосовують такі прийоми та методи:

- прийоми актуалізації суб'єктного досвіду учнів;
- методи діалогу;
- прийоми створення ситуації колективного та індивідуального вибору;
- ігрові методи;
- рефлексивні прийоми і методи;
- методи діагностики та самодіагностики.

При здійсненні процесу навчання молодших школярів можуть бути використані й такі педагогічні технології та методики, як:

- педагогічна майстерня;
- методика продуктивного, кооперативного, проблемного навчання;
- технологія розвитку критичного мислення;

- методики розвивального навчання тощо.

З метою посилення впливу навчання на формування пізнавального, морального, комунікативного, естетичного й фізичного потенціалів особистості молодших школярів, на розвиток і прояв їхніх індивідуальних особливостей використовуються різноманітні форми проведення навчальних занять:

- урок-екскурсія;
- урок-подорож;
- урок-змагання;
- урок взаємоосвіти;
- інтегрований урок;
- урок-аукціон;
- урок-гра.

Урок серед природи

Зміст і організація позанавчальної діяльності учнів

Зміст позанавчальної діяльності учнів 1 класів обумовлений цільовим орієнтиром - образом випускника початкової школи. Він спрямований на формування морального, пізнавального, комунікативного, естетичного й фізичного потенціалів учнів, на розвиток і прояв їхніх індивідуальних особливостей.

Опис та інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти.

Навчальні досягнення учнів у 1- 4 класах підлягають формувальному та підсумковому (тематичному та завершальному) оцінюванню.

Формувальне оцінювання має на меті:

- відстежувати навчальний поступ учнів;
- вибудовувати індивідуальну траєкторію розвитку дитини;
- діагностувати досягнення на кожному з етапів навчання;
- вчасно виявляти проблеми й запобігати їх нашаруванню;

- аналізувати реалізацію освітньої програми та Державного стандарту початкової освіти, ухвалювати рішення щодо корегування навчальної програми і методів навчання відповідно до індивідуальних потреб дитини;
- запобігати побоюванням дитини помилитися;
- плекати впевненість у власних можливостях і здібностях.

Орієнтирами для оцінювання навчальних досягнень учнів (формульованого і підсумкового) є окреслені в Типових освітніх програмах очікувані результати навчання, об'єднані за галузями та проіндексовані відповідно до обов'язкових результатів навчання Державного стандарту початкової освіти.

Підсумкове оцінювання передбачає зіставлення навчальних досягнень здобувачів з конкретними очікуваними результатами навчання, визначеними освітньою програмою. З метою неперервного відстеження результатів початкової освіти, їх прогнозування та коригування можуть проводитися моніторингові дослідження навчальних досягнень на шкільному рівнях, а також на рівні окремих класів. Аналіз результатів моніторингу дає можливість відстежувати стан реалізації цілей початкової освіти та вчасно приймати необхідні педагогічні рішення.

На основі очікуваних результатів навчання вчителі формулюють індивідуальні результати навчання учня/ учениці відповідно до опанування ним/ нею конкретного вміння, відстежуючи поступ учня за конкретний проміжок часу. Спостереження за навчальним поступом учнів та оцінювання цього поступу розпочинається з перших днів навчання дитини у школі і триває постійно. Невід'ємною частиною цього процесу є формування здатності учнів самостійно оцінювати свій поступ. Нприкінці навчального року результати спостережень заносяться до свідоцтва досягнень учнів.

ПЕРЕЛІК, ЗМІСТ, ТРИВАЛІСТЬ І ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ОСВІТНІХ ГАЛУЗЕЙ, ЛОГІЧНА ПОСЛІДОВНІСТЬ ЇХ ВИВЧЕННЯ

Освітні галузі 1-4 клас НУШ:

Мовно-літературна

Математична

Природнича

Соціальна та здоров'язбережувальна

Громадянська та історична

Мистецька

Технологічна

Інформатична

Фізкультурна

Освітні галузі та їх змістові лінії
(Типова освітня програма Шияна Р. Б.)

Мовно-літературна галузь Рідномовна освіта (українська мова та література; мови та літератури корінних народів та національних меншин) (МОВІ)	
<ul style="list-style-type: none">«Взаємодіємо усно» (мовець/слухач — слухач/мовець)	Передбачає залучення учнів до дій зі сприймання, перетворення, виокремлення, аналізу інтерпретації, оцінювання та використання усної інформації в реальній мовленнєвій практиці (бесіда, дискусія у класі, мікродискусія в групі, обговорення в парі тощо)
<ul style="list-style-type: none">«Читаємо»	Спрямована на розвиток мотивації дітей до читання, залучення їх до читацької діяльності, яка ґрунтується на учнівській ініціативності та самостійності у доборі текстів для читання та інтерпретації прочитаного Під час читання учні розвивають уміння сприймати та аналізувати текст, оцінювати прочитане та перетворювати інформацію, уявляти, мислити творчо
<ul style="list-style-type: none">«Взаємодіємо письмово»	Передбачає залучення учнів до реальної писемної практики, зокрема за допомогою цифрових пристроїв та в режимі онлайн Результатом такої роботи є базові вміння створювати писемні висловлювання у реальному та віртуальному просторі та редагувати їх
<ul style="list-style-type: none">«Досліджуємо медіа»	Передбачає ознайомлення школярів з основами медіаграмотності, пропонує інструмент для активного критичного освоєння комунікативного медіасередовища

	Діти формують уявлення про межу між реальним світом і світом мас-медіа, вчаться інтерпретувати, аналізувати, оцінювати медіатексти (фільм, мультфільм, реклама, фотографія тощо) та створювати прості медіапродукти
<ul style="list-style-type: none"> «Досліджуємо мовлення» 	<p>Забезпечує дослідження мовних закономірностей і формування на цій основі свідомих мовленнєвих умінь (орфоепічних, лексичних, граматичних, правописних, стилістичних, словотвірних)</p> <p>Учні опановують виражальні засоби художніх текстів, що в цілому сприяє творенню індивідуального стилю мовлення</p>
<ul style="list-style-type: none"> «Театралізуємо» 	<p>Слугує розвитку комунікативних умінь учнів, зокрема вміння моделювати різні ситуації спілкування, обирати відповідні комунікативні стратегії, досліджувати несловесні засоби спілкування</p> <p>Специфіка пов'язана з формуванням уявлення про театр як місце, де учні здобувають досвід співчуття та співпереживання, тому учні досліджують чужу (глядач) та власну (актор) експресію</p> <p>Передбачає залучення учнів до сценічної творчості, в умовах якої школярі набувають акторського досвіду, зокрема імпровізації, що забезпечує розвиток у дитини емоційного інтелекту, творчого мислення, ініціативності, самосвідомості й самоефективності, вміння мобілізувати інших, долати бар'єри, пов'язані з неоднозначністю, невизначеністю та ризиками, співпрацювати з іншими особами</p>
<p>Мовно-літературна освітня галузь</p> <p>Іншомовна освіта</p> <p>(англійська, німецька, французька, іспанська та інші мови) <i>(ІНО)</i></p>	
<ul style="list-style-type: none"> «Сприймання на слух» 	Передбачає залучення учнів до дій зі сприймання коротких простих запитань, тверджень, вказівок, інструкцій та реагування на них вербально і/або невербально
<ul style="list-style-type: none"> «Усна взаємодія» 	Спрямована на розвиток умінь розпізнавати знайомі слова повсякденного вжитку у знайомому контексті; ставити запитання та давати відповіді про себе та щоденні справи

<ul style="list-style-type: none"> • «Усне висловлювання» 	<p>Передбачає творення коротких фраз про себе, надавання базової персональної інформації (наприклад, ім'я, адреса, родина, національність)</p>
<ul style="list-style-type: none"> • «Зорове сприймання» 	<p>Передбачає сприймання та розпізнавання знайомих слів у супроводі малюнків</p>
<ul style="list-style-type: none"> • «Писемне висловлювання» 	<p>Учні навчаються писати короткі фрази для надання базової інформації</p>
<ul style="list-style-type: none"> • «Онлайн взаємодія» 	<p>Оволодіння вміннями встановлювати базовий соціальний контакт онлайн, вживаючи найпростіші ввічливі форми вітання та прощання, та розміщувати прості твердження про себе у форматі онлайн</p>
<p>Математична освітня галузь (МАО)</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • «Лічба» 	<p>Здійснюється формування поняття числа, насамперед через розуміння принципу утворення різних видів чисел (натуральних одноцифрових, натуральних багатоцифрових, дробових тощо) та способів виконання дій із цими числами — порівняння, додавання, віднімання, множення та ділення</p> <p>Крім того, розгортається робота з дослідження законів і властивостей, способів виконання арифметичних дій під час розв'язання повсякденних проблем математичного змісту, зокрема й сюжетних задач</p>
<ul style="list-style-type: none"> • «Числа. Дії з числами» 	
<ul style="list-style-type: none"> • «Вимірювання величин» 	<p>Молодші школярі вчать вимірювати величини (довжина, маса, температура, час, місткість (об'єм) за допомогою підручних засобів та вимірювальних приладів, а також оперувати грошима. Водночас учні виконують перетворення, порівняння, додавання і віднімання іменованих чисел, розв'язують повсякденні проблеми математичного змісту, в тому числі й сюжетні задачі, використовуючи різні одиниці вимірювання величин</p> <p>У процесі навчальної роботи з різними величинами виокремлюється також і робота з геометричним матеріалом, дослідження просторових відношень та геометричних фігур різних форм, конструювання площинних та об'ємних фігур з підручного матеріалу, створення макетів реальних та</p>
<ul style="list-style-type: none"> • «Просторові відношення. Геометричні фігури» 	

	уявних об'єктів різних конструкцій, виконання простих завдань, описаних у математичних текстах, зокрема й сюжетних задачах геометричного змісту
<ul style="list-style-type: none"> «Робота з даними» 	<p>Формуються початкові вміння для опрацювання даних (визначення, впорядкування, аналіз та фіксація), поданих в умові задачі чи зібраних за допомогою опитувальника тощо)</p> <p>У рамках усіх змістових ліній здійснюється формування в учнів початкових умінь із математичного моделювання, зокрема під час передбачення ймовірного результату, дослідження реальних об'єктів та процесів, розв'язування навчально-пізнавальних і практико зорієнтованих задач тощо</p>
Природнича освітня галузь (ПРО)	
<ul style="list-style-type: none"> «Я пізнаю природу» 	Спрямована на формування дослідницьких умінь школярів через підтримку допитливості та інтересу до спостережень, експериментів та моделювання для пошуку відповідей на запитання про навколишній світ
<ul style="list-style-type: none"> «Я у природі» 	Передбачає розвиток уявлень молодших школярів про об'єкти та явища природи, встановлення зв'язків між неживою і живою природою, формування бережливого ставлення до природи; вироблення навичок екологічно доцільної поведінки в довкіллі
<ul style="list-style-type: none"> «Я у рукотворному світі» 	Спрямована на формування загальних уявлень про світ, створений людиною, понять про взаємозв'язки людини і природи, слугує джерелом натхнення для пошуку та втілення дитячих винахідницьких ідей та проектів
Технологічна освітня галузь (ТЕО)	
<ul style="list-style-type: none"> «Технічна творчість і техніка» 	Спрямована на залучення учнів до творчої діяльності у процесі конструювання та моделювання під час самостійної або колективної роботи з конструктором Процес конструювання з готових деталей (моделей) конструктора має на меті сприяти розвитку просторової уяви й елементів творчого та технічного мислення учнів, через читання і зіставлення малюнків, графічних зображень, за якими учні

	<p>складатимуть конструкції</p> <p>Учні виконуватимуть макетування об'ємних моделей транспортних засобів, будинків, веж, роботів тощо.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • «Світ технологій» 	<p>Мета: формувати в учнів здатність планувати власну діяльність у процесі вивчення конструкційних матеріалів — від розпізнавання їх на дотик до аргументованого добору для створення виробу, виконувати найпростіші способи їх обробки</p> <p>Важливою умовою засвоєння цієї лінії є формування в учнів здатності розуміти і дотримуватися послідовності у виготовленні виробів, аргументувати обрану послідовність у роботі</p> <p>У процесі роботи з матеріалами провідними операціями будуть: різання ножицями, склеювання, зв'язування стрічок тощо.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • «Світ ремесел» 	<p>Мета: формувати в учнів ставлення до творів декоративно-ужиткового мистецтва та ремесел як до культурної спадщини українського народу, а також вміння створювати та оздоблювати прості вироби за зразком чи власним задумом, із застосуванням традиційних ремесел або технік декоративно-ужиткового мистецтва</p> <p>У процесі роботи провідними операціями будуть: різання ножицями, склеювання, зв'язування, різьблення, ліплення тощо</p>
<ul style="list-style-type: none"> • «Побут» 	<p>Мета: формувати практичні навички організації власної життєдіяльності, розв'язувати практичні завдання у власному побуті, планувати та реалізовувати найпростіші трудові дії (ремонт іграшок, книжок, догляд за рослинами, домашніми тваринами; приготування страв за рецептами; догляд за одягом та взуттям)</p>
Інформатична освітня галузь (ІФО)	
<ul style="list-style-type: none"> • «Я у світі інформації (Дані. Інформація. Моделі)» 	<p>Формуються початкові вміння розпізнавати, знаходити, свідомо відбирати, зберігати та опрацьовувати просту інформацію за допомогою цифрових пристроїв та без них.</p>

	<p>Розпізнавання правдивої і неправдивої інформації в усіх її виявах (текст, зображення, звук тощо) необхідне для формування критичного мислення, що сприяє безпеці в інформаційному просторі дитини.</p> <p>Початкові уявлення про моделі реалізуються через визначення істотних і неістотних властивостей об'єктів та створення на основі цього простих моделей об'єктів</p>
<ul style="list-style-type: none"> • «Моя цифрова творчість» 	<p>Розкривається через практичну діяльність (індивідуальну і групову) зі створення простих інформаційних продуктів (програм, текстів, зображень, відео, звуків, тощо) за допомогою цифрових пристроїв та програм для творчого самовираження, презентації себе і продуктів власної діяльності, вирішення завдань інших освітніх галузей</p>
<ul style="list-style-type: none"> • «Комунікація та співпраця» 	<p>Ознайомлення із доступними для дитини засобами цифрової та безпосередньої комунікації для гри, спілкування, навчання, отримання нової інформації; використання безпечного онлайн-ового чи офлайн-ового середовища для цього.</p> <p>В умовах роботи у групі учні мають навчитися окреслювати цілі індивідуальної та групової діяльності, розподіляти ролі в межах групи, оцінювати здобутий результат, аналізувати помилки та усувати їх, доброзичливо взаємодіяти безпосередньо та в мережах</p>
<ul style="list-style-type: none"> • «Я і цифрові пристрої» 	<p>Реалізується через усвідомлення і розпізнавання тих завдань, які можна розв'язати за допомогою цифрових пристроїв, виходячи з їхніх функціональних можливостей (фотографувати, записувати, слухати, відображати, опрацьовувати інформацію тощо).</p> <p>До основних умінь, які формуються через цю змістову лінію, належать розпізнавання простих програмних і технічних несправностей та вміння усувати їх самостійно чи з допомогою дорослих, розуміти обмеження та переваги пристроїв стосовно виконуваних завдань,</p>

	<p>усвідомлювати, що машини можуть імітувати інтелектуальну діяльність.</p> <p>Ця змістова лінія охоплює вміння організувати власний робочий простір на фізичному та простому програмному рівні для збереження здоров'я, доброго самопочуття та ефективної діяльності учня/учениці</p>
<ul style="list-style-type: none"> «Відповідальність та безпека в інформаційному суспільстві» 	<p>Спрямована на створення безпечних умов для учня /учениці під час роботи з цифровими пристроями і в мережах, що передбачає захист особистої інформації, формування принципів етичного, доброзичливого та відповідального спілкування через мережі, навички і можливості захисту власного інформаційного простору, фізичного та психологічного здоров'я.</p> <p>У рамках цієї змістової лінії в учнів формується відповідальне та шанобливе ставлення до власної та чужої інформаційної діяльності, яке на рівні початкової школи виявляється, зокрема, і через зазначення власного авторства, посилення на авторство інших, а також через усвідомлення шкоди від списування</p>
<p>Соціальна і здоров'язбережувальна освітня галузь (СЗО)</p>	
<ul style="list-style-type: none"> «Безпека» 	<p>Передбачає розвиток навичок безпечної поведінки вдома, школі та у природному і техногенному середовищі, прогнозування наслідків небезпечних дій, визначення впливів на вибір безпечної поведінки, дотримання правил (дорожнього руху, використання побутової техніки і побутової хімії тощо) та відповідального ставлення до особистої безпеки й безпеки інших</p>
<ul style="list-style-type: none"> «Здоров'я» 	<p>Спрямована на формування в учнів здоров'язбережувальної компетентності і поведінки через набуття навичок здорового способу життя, розвиток позитивної самооцінки, критичного мислення, умінь ухвалювати зважені рішення, відповідально ставитися до власного здоров'я та здоров'я тих, хто поряд, і протидіяти негативним соціальним чинникам</p>
<ul style="list-style-type: none"> «Добробут» 	<p>Забезпечує розвиток етичної поведінки в</p>

	соціумі, вміння вчитися і формування позитивного ставлення до навчання, усвідомлення важливості здорового способу життя для добробуту, розвиток підприємливості і споживчої культури для оптимального використання ресурсів та забезпечення добробуту
Громадянська та історична освітня галузь (ГІО)	
<ul style="list-style-type: none"> • «Я — Людина» 	<p>Передбачає залучення учня/учениці до опрацювання та використання для самоідентифікації елементарної інформації про людину як унікальну у Всесвіті істоту, яка творить себе як особистість, формує свій характер і розвиває цінні якості у процесі пізнавальної і трудової діяльності.</p> <p>Навчання в межах цієї змістової лінії сприяє самопізнанню учнів, усвідомленню власних потреб, уподобань, здібностей та інтересів, заохочує обирати цілі особистісного зростання (бути відповідальним, чесним тощо), допомагає утверджувати гідність та неповторність будь-якої людини</p>
<ul style="list-style-type: none"> • «Я серед людей» 	<p>Забезпечує усвідомлення ролі зв'язків, які існують між людьми, значення рідні, друзів, приятелів, спільнот, із якими дитина себе ідентифікує.</p> <p>Навчання в межах цієї змістової лінії сприяє набуттю досвіду громадянської поведінки та свідомому виборі норм і моделей поведінки, часто за певними взірцями</p>
<ul style="list-style-type: none"> • «Моя культурна спадщина» 	<p>Дає змогу учнівству усвідомити вкоріненість у національну, а також рідну за етнічним походженням культуру, власну належність до європейської цивілізації.</p> <p>Учні/учениці отримують можливість дослідити місцеві пам'ятки, пізнати традиції та минуле своєї родини, рідної етнічної групи, нації.</p> <p>Навчання в межах цієї змістової лінії сприяє розумінню значущості та різноманітності культурних надбань людства, формуванню умінь пізнавати минуле</p>
<ul style="list-style-type: none"> • «Моя шкільна і місцева громада» 	<p>Забезпечує розуміння учнем/ученицею базових норм шкільного та місцевого громадського життя, дає йому/їй змогу посильно долучатися до їх відтворення та</p>

	<p>модернізації.</p> <p>Пізнання шкільних і місцевих традицій, ознайомлення з громадянськими вчинками земляків, діяльністю шкільної адміністрації, місцевих органів влади та добровільних асоціацій, зорієнтованих на громадські справи, сприяє набуттю учнями первинного досвіду громадянської дії, демократичної поведінки та конструктивної взаємодії.</p> <p>Навчання в межах цієї змістової лінії забезпечує вироблення вмінь висловлювати та обстоювати свою думку та приймати інших, висувати власні ініціативи, планувати й організовувати посильні для дітей молодшого шкільного віку громадські справи</p>
<ul style="list-style-type: none"> «Ми — громадяни України. Ми — європейці» 	<p>Дає учневі/учениці елементарні уявлення про національну символіку та державні атрибути України, націю (народ), державу, політику, владу, ключові події в історії України, підводить до прийняття демократичних цінностей та ідей євроатлантичної інтеграції Батьківщини.</p> <p>У межах цієї змістової лінії на прикладі відомих історичних постатей 52 та національних героїв школярі усвідомлюють цінності патріотизму, активної громадянської позиції, самоповаги та ін.</p>
Мистецька освітня галузь (МІО)	
<ul style="list-style-type: none"> «Художньо-практична діяльність» 	<p>Націлює на розвиток креативності та мистецьких здібностей учнів через практичне засвоєння основ художньої мови різних видів мистецтва та способів художньо-творчого самовияву.</p> <p>Ця змістова лінія реалізується через формування в учнів умінь застосовувати різні виражальні засоби для творення художніх образів, імпровізування та естетичного перетворення доквілля, а також формування уявлень про можливість і способи впливати на емоційний стан завдяки мистецькій діяльності</p>
<ul style="list-style-type: none"> «Сприймання та інтерпретація мистецтва» 	<p>Спрямована на пізнання цінностей, що несуть твори мистецтва.</p> <p>Її реалізація передбачає розвиток емоційної сфери учнів, збагачення естетичного</p>

	досвіду, формування в них умінь сприймати, аналізувати, інтерпретувати, оцінювати мистецтво, виявляючи до нього емоційно-ціннісне ставлення, а також формування уявлень про можливість і способи впливати на свій емоційний стан завдяки сприйманню творів мистецтва
<ul style="list-style-type: none"> «Комунікація через мистецтво» 	Націлена на соціалізацію учнів через мистецтво, усвідомлення ними свого «Я» (своїх мистецьких можливостей). Передбачає формування в учнів умінь презентувати себе і свої досягнення, критично їх оцінювати, взаємодіяти з іншими через мистецтво у середовищі, зокрема в різних культурно-мистецьких заходах, обговореннях тощо
Фізкультурна освітня галузь (ФІО)	
<ul style="list-style-type: none"> «Базова рухова активність» 	Містить види діяльності, спрямовані на формування життєво необхідних рухових умінь і навичок
<ul style="list-style-type: none"> «Ігрова та змагальна діяльність учнів (рухливі ігри та естафети)» 	Пов'язана з опануванням рухливих ігор та естафет, які б задовольняли потребу учнів у руховій активності та сприяли б формуванню комунікативних здібностей
<ul style="list-style-type: none"> «Піклування про стан здоров'я та безпеку» 	Спрямована на формування свідомого ставлення до власного здоров'я та вмінь безпечної поведінки в процесі фізкультурної діяльності

Мовно-літературна освітня галузь (українська мова і літературне читання, англійська мова) ставить за мету розвиток особистості дитини засобами різних видів мовленнєвої діяльності, формування ключових, комунікативної та читацької компетентностей; розвиток здатності спілкуватися українською мовою для духовного, культурного й національного самовияву, послуговуватися нею в особистому й суспільному житті, у міжкультурному діалозі; збагачення емоційно-чуттєвого досвіду, розвиток мовленнєво-творчих здібностей.

Змістові лінії реалізуються через такі інтегровані курси і навчальні предмети:

«Українська мова», «Я досліджую світ»

Математична галузь(математика) ставить за мету різнобічний розвиток особистості дитини та її світоглядних орієнтацій засобами математичної діяльності, формування математичної й інших ключових компетентностей, необхідних їй для життя та продовження навчання.

Змістові лінії реалізуються через такі інтегровані курси і навчальні предмети:

«Математика», « Я досліджую світ».

Громадянська та історична, соціальна та здоров'язбережувальна, природнича освітні галузі реалізуються в інтегрованому курсі **«Я досліджую світ»** за різними видами інтеграції (тематична, процесуальна, міжгалузева; в межах однієї галузі; на інтегрованих уроках, під час тематичних днів, в процесі проектної діяльності) за активного використання міжпредметних зв'язків, організації різних форм взаємодії учнів. Для розв'язання учнями практичних завдань у життєвих ситуаціях залучаються навчальні результати з інших освітніх галузей.

Навчальна програма «Я досліджую світ» ставить за мету особистісний розвиток молодших школярів на основі формування цілісного образу світу в процесі засвоєння різних видів соціального досвіду, який охоплює систему інтегрованих знань про природу і суспільство, ціннісні орієнтації в різних сферах життєдіяльності та соціальної практики, способи дослідницької поведінки, які характеризують здатність учнів розв'язувати практичні задачі.

Тематичну основу курсу складають змістові лінії, які визначені Державним стандартом початкової освіти і охоплюють складники названих вище галузей в їх інтегрованій суті, а саме:

«Людина» (пізнання себе, своїх можливостей; здорова і безпечна поведінка);

«Людина серед людей» (стандарти поведінки в сім'ї, в суспільстві; моральні норми; навички співжиття і співпраці);

«Людина в суспільстві» (громадянські права та обов'язки як члена суспільства. Пізнання свого краю, історії, символів держави. Внесок українців у світові досягнення);

«Людина і світ» (толерантне ставлення до різноманітності світу людей, культур, звичаїв);

«Природа» , «Людина і природа» (пізнання природи; взаємозв'язок об'єктів і явищ природи; рукотворний світ людини; відповідальна діяльність людини у природі; роль природничих знань і технологій у житті людини; залежність між діяльністю людини і станом довкілля).

В курсі «Я досліджую світ» інтегруємо і програму «Довкілля» (авт. Ільченко В.Р.)

Інформатична освітня галузь (інформатика) починає реалізуватися з 1 класу і ставить за мету різнобічний розвиток особистості дитини та її світоглядних орієнтацій, формування інформатичної й інших ключових компетентностей, необхідних їй для життя та продовження навчання.

За результатами формування предметної компетентності випускники початкової школи повинні використовувати початкові знання вміння та навички для:

- доступу до інформації (знання де шукати і як отримувати інформацію);
- опрацювання інформації;
- перетворення інформації із однієї форми в іншу;
- створення інформаційних моделей;
- оцінки інформації за її властивостями.

Технологічна освітня галузь (дизайн і технології) ставить за мету розвиток особистості дитини засобами предметно-перетворювальної діяльності, формування ключових та предметної проектно-технологічної компетентностей, необхідних для розв'язання життєвих проблем у взаємодії з іншими, культурного й національного самовираження.

Мистецька освітня галузь (мистецтво або музичне мистецтво, образотворче мистецтво) ставить за мету всебічний художньо-естетичний розвиток особистості дитини, освоєння нею культурних цінностей у процесі пізнання мистецтва; плекання пошани до вітчизняної та зарубіжної мистецької спадщини; формування ключових, мистецьких предметних та

міжпредметних компетентностей, необхідних для художньо-творчого самовираження в особистому та суспільному житті.

Мистецька освітня галузь може реалізуватися через інтегровані курси або предмети вивчення за окремими видами мистецтва: наприклад, музичне мистецтво, образотворче мистецтво тощо за умови реалізації упродовж циклу навчання всіх очікуваних результатів галузі.

Фізкультурна освітня галузь (фізична культура) ставить за мету всебічний фізичний розвиток особистості учня засобами фізкультурної та ігрової діяльності, формування в молодших школярів ключових фізкультурних компетентностей, ціннісного ставлення до фізичної культури, спорту, фізкультурно-оздоровчих занять та виховання фізично загартованих і патріотично налаштованих громадян України.

Зазначена мета реалізується за такими **змістовими лініями**: «Руховадіяльність», «Ігрова та змагальна діяльність».

Враховуючи інтегрований характер компетентності, у процесі реалізації Типової освітньої програми або Освітніх програм використовувати **внутрішньопредметні і міжпредметні зв'язки**, які сприяють цілісності результатів початкової освіти та переносу умінь у нові ситуації.

ФОРМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

У 1-2 класі очікувані результати навчання, окреслені в межах кожної галузі, досяжні, якщо використовувати інтерактивні форми і методи навчання:

- дослідницькі,
- інформаційні,
- мистецькі проекти,
- сюжетно-рольові ігри,
- інсценізації,
- моделювання,
- ситуаційні вправи,
- екскурсії,
- дитяче волонтерство тощо.

У 3-4 класах додаються ще такі інтерактивні форми - кооперативне навчання, мистецькі проекти.

Форми організації освітнього процесу можуть уточнюватись та розширюватись у змісті окремих предметів за умови виконання державних вимог Державного стандарту та окремих предметів протягом навчального року.

Вибір форм і методів навчання вчитель визначає самостійно, враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення конкретних очікуваних результатів, зазначених у навчальних програмах окремих предметів.

IV. Перелік навчальних програм I ступінь

1- 4 клас

Предмет	Програма
Українська мова Іноземна мова (анг.) Математика Я досліджую світ Трудове навчання Музичне мистецтво, Образотворче мистецтво Фізична культура	Типова освітня програма початкової освіти (автор Шиян Р.Б.) Наказ МОН України від 21.03.2018 № 268 “Про затвердження типових освітніх та навчальних програм для 1-2-х класів закладів загальної середньої освіти”, затверджено Наказ Міністерства освіти і науки України від 08.10.2019 року № 1272 та наказ МОН України від 08.10.2019 № 1273 «Про затвердження типових освітніх та навчальних програм для 3-4 класів закладів загальної середньої освіти» Програма Ільченко В.Р. «Довкілля» 2018р.

Програмне забезпечення варіативного компоненту

ПОЧАТКОВА ШКОЛА

№ з\п	Назва курсу	Клас	К-ть годин	Науково-методичне забезпечення (програма)
1	Уроки для стійкого розвитку. Школа друзів планети Моя щаслива планета Російська	1-4 1-2 3-4	0,5	1-2 класи Навчальна програма "Уроки стійкого розвитку. Школа друзів планети" (Програми курсів за вибором для ЗНЗ. Варіативна складова типових навчальних планів. 1-4 класи. Книга 4). Пометун О. І, Онопрієнко О. В., Цимбалару А. Д., Андрусенко І. В. (ІТЗО від 06.03.2014, №14.1/12-Г-341). Типова навчальна програма

2	мова	2-3	1	з російської мови та читання для 1-4 класів закладів загальної середньої освіти, затверджена Колегією Міністерства освіти і науки 22 лютого 2018 року
3	Логіка	2-4	1	Програма «Логіка» для учнів 2-4 класів, рекомендована Міністерством освіти і науки України (Лист 1/11-3878 від 25.07. 2008 р.)
4	Розвивальна економіка	1-4	0,5	За Програмою Л. Кашуби «Цікава економіка» Рекомендовано Міністерством освіти і науки України Лист № 11-6124 від 19.10. 2005р. Програма курсу за вибором «Початки економіки» (Програми курсів за вибором для ЗНЗ. Варіативна складова Типових навчальних планів. 1-4 класи. Книга 5) Лист Інституту інноваційних технологій і змісту освіти від 24.02.2014 № 14.1/12-Г-173

Додаток 1
 складений відповідно до планів
 Типових освітніх програм
 початкової освіти, розроблених під
 керівництвом Шияна Р. Б для 1-2 та 3-4
 класів (Затверджено Накази Міністерства
 освіти і науки України від 08.10.2019 року
 № 1272 та №1273)

Навчальний план

для початкової школи(1-4 клас) з навчанням українською мовою

Навчальні предмети	Кількість годин на тиждень у класі			
	1	2	3	4
Українська мова	5	5	5	5
Англійська мова	2	3	3	3
Математика	3	3	4	4
Я досліджую світ*	7	7	7	7
Інформатика в курсі «Я досліджую світ.»		1		
Інформатика			1	1
Мистецтво:				1
Образотворче мистецтво	1	1	1	
Музичне мистецтво	1	1	1	1
Фізична культура	3	3	3	3
Усього	19+3	21+3	22+3	22+3
Додаткові години на вивчення предметів інваріантної складової, курсів за вибором, проведення індивідуальних консультацій та групових занять	1	1	1	1
Гранично допустиме тижневе навчальне навантаження на учня	20	22	23	23
Всього використано по школі	23	25	26	26
Сумарна кількість навчальних годин інваріантної і варіативної складових, що фінансується з бюджету (без урахування поділу класів на групи)	23	25	26	26

*Орієнтовний розподіл годин між освітніми галузями в рамках цього інтегрованого предмета: мовно-літературна - 2; математична - 1; природнича, технологічна, соціальна і здоров'язбережувальна, громадянська та історична - разом 4

Варіативна частина навчального плану у 1-3 класах використана на 100 %. У 1-4 класах на проведення індивідуальних консультацій та групових занять, а в 2-3 класах на викладання російської мови.

Навчальний план початкової освіти для спеціальних закладів загальної середньої освіти з українською мовою навчання дітей з інтелектуальними порушеннями

Освітні галузі	Предмети	Кількість годин на тиждень у класах			
		1	2	3	Разом
Мовно-літературна	Українська мова та літературне читання	7	7	7	21
Математична	Математика	4	4	4	12
Природнича Соціальна і здоров'язберезувальна Громадянська та історична	Я досліджую світ	3	4	4	11
Технологічна	Трудове навчання	2	2	2	6
Інформатична					
Мистецька *	Образотворче мистецтво	1	1	1	3
	Музичне мистецтво	1	1	1	3
Фізкультурна	Фізична культура	3	3	3	9
Усього:		21	22	22	65
Додатковий час на предмети, факультативи, індивідуальні заняття та консультації		2	2	3	10
Гранично допустиме навчальне навантаження		20	21	22	85